

Date: 25th September-2026

**BOLALARDA RESPIRATOR-SINSITIAL VIRUS INFEKSIYASI,
EPIDEMIOLOGIYASI VA ZAMONAVIY PROFILAKTIKA CHORA-
TADBIRLARI: MATERNAL VAKSINA VA MONOKLONAL
ANTITANALARNING AHAMIYATI**

Ilmiy tadqiqotchi: Ikromova Guli Ikrom qizi

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

Tibbiy pedagogika va davolash fakulteti 3-kurs 316-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada aksariyat bolalarda va katta yoshdagi yurak kasalliklari va nafas olish tizimi kasalliklariga ega bo'lgan insonlarda og'ir respirator tizim muammolarini keltirib chiqaradigan respirator sinsitial virus infeksiyasi, uning etiologiyasi, zamonaviy profilaktik chora-tadbirlari va bu boradagi ilmiy tadqiqotlar, zaruriy manbalar tahlil qilinadi [5, 6]. Hozirda ko'rilayotgan chora-tadbirlar samaradorligi va tadqiqotlar natijalari taqqoslanib, o'rganiladi.

Kalit so'zlar: respirator sinsitial virus infeksiyasi, chaqaloqlar o'limi, a va b genotiplar, nafas olish sistemasi a'zolari kasalliklari, gospitalizatsiya, monoklonal antitanalar, maternal vaksina, Nirsevimab va palivizumab monoklonal antitanalari, placebo guruhi, bronxopulmonal displaziya.

Аннотация: В данной статье анализируются этиология, современные профилактические меры и соответствующие исследования в области респираторно-синцитиальной вирусной инфекции (РСВ), которая вызывает тяжелые проблемы с дыхательной системой у большинства детей, а также у взрослых с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхательной систем [5, 6]. Анализируются необходимые источники литературы, а также сравниваются и изучаются эффективность проводимых мероприятий и результаты исследований.

Ключевые слова: респираторно-синцитиальная вирусная инфекция, младенческая смертность, генотипы А и В, заболевания органов дыхательной системы, госпитализация, моноклональные антитела, материнская вакцина, моноклональные антитела нирсевимаб и паливизумаб, группа плацебо, бронхолегочная дисплазия.

Abstract: This article analyzes the etiology, modern preventive measures, and relevant research regarding respiratory syncytial virus (RSV) infection, which causes severe respiratory tract problems in most children, as well as adults with cardiovascular and respiratory diseases [5, 6]. Necessary literature sources are analyzed, and the effectiveness of current measures alongside study results are compared and examined.

Key words: respiratory syncytial virus infection, infant mortality, genotypes A and B, respiratory system diseases, hospitalization, monoclonal antibodies, maternal vaccine, Nirsevimab and palivizumab monoclonal antibodies, placebo group, bronchopulmonary dysplasia.

KIRISH

Respirator sinsitial virus (RSV) asosan aksariyat 6 oylikkacha bo'lgan bolalarda va keksalar hamda yurak-qon tomir tizimi va nafas olish sistemasi organlari kasalliklari bilan og'ruvchi katta yoshdagi insonlarda og'ir respirator kasalliklarni keltirib chiqaradi [6, 9]. Infeksiyaning ta'sir etish mexanizmi shundaki, bemorlardan havo tomchi yo'li orqali o'tgan virus yuqori va pastki nafas yo'llari hujayralarini zararlaydi, natijada hujayralar o'zaro qo'shib, ko'p yadroli tuzilmalarni hosil qiladi [6]. Uning ta'sirida yo'tal, nafas qisishi, bosh og'rig'i, xirillashlar, nafas yetishmovchiligi, isitma, tez-tez nafas olish, bronxospazm kabi belgilar paydo bo'ladi. Yurak qon-tomir va nafas olish tizimi kasalliklari mavjud bo'lgan insonlarda og'ir surunkali holatlarni keltirib chiqaradi [5].

Quyida mavzuga oid bo'lgan bir qancha ilmiy tadqiqotlar natijalari keltirib o'tildi:

Yuqori xavf guruhiga kiruvchi chaqaloqlarda RSV infeksiyasi sababli kasalxonaga yotqizish holatlarini kamaytirishda palivizumab profilaktikasining xavfsizligi va samaradorligini aniqlash bo'yicha tadqiqot Amerika Qo'shma Shtatlari, Buyuk Britaniya va Kanadadagi 139 ta markazda randomizatsiyalangan va ikki tomonlama ko'r placebo-nazoratli usulda o'tkazilgan. 1996–1997-yillarda RSV mavsumida jami 1502 nafar bola tadqiqotga kiritilgan. Ya'ni muddatidan oldin tug'ilgan yoki bronxopulmonal displaziya (BPD) bo'lgan bolalar bo'lgan. Bolalarga tasodifiy ravishda palivizumab, ya'ni haqiqiy samaralilik darajasi tekshirilayotgan preparat va placebo — faol davolovchi modda bo'lmagan, lekin tadqiqotdagi preparatga o'xshash ko'rinishda beriladigan nazorat vositasi yuborilgan. Bunda tasodifiy ravishda 1002 nafar bola palivizumab vositasi bilan, 500 nafar bola esa placebo vositalari bilan inyeksiya qilingan.

Tadqiqotchilar so'ngra ikkala guruhda RSV sababli gospitalizatsiya qanchalik ko'p bo'lganini solishtirishgan va bunda RSV sababli bemorlarning kasalxonada yotgan kunlari soni, qo'shimcha kislorod talab qilingan kunlar, og'ir pastki nafas yo'llari kasalliklari davomiyligi, intensiv terapiya bo'limiga tushish holatlari va mexanik ventilyatsiya zarurati ham hisoblangan. Natijada palivizumab profilaktikasi RSV gospitalizatsiyasini 55% ga kamaytirgan:

- Placebo guruhi: 10,6%
- Palivizumab guruhi: 4,8%

Muddatidan oldin tug'ilgan, ammo BPD bo'lmagan bolalarda RSV sababli gospitalizatsiya 78% ga, BPD bo'lgan bolalarda esa 39% ga kamaygan. Bundan tashqari, palivizumab guruhida RSV sababli kasalxonada yotish kunlari, qo'shimcha kislorod talab qilingan kunlar, o'rtacha yoki og'ir pastki nafas yo'llari kasalligi bilan bog'liq kunlar va intensiv terapiya bo'limiga yotqizish kunlari kamroq bo'lgan. Qon tarkibida ALT va AST fermentlari miqdori sezilarli ortishi kuzatilgan, dori moddasi yuborilgan sohada biroz qizarish holatlari kuzatilgan. Tadqiqot yakunida bu vositalarning xavfsiz va samarali ekanligi aniqlangan.

Keyinchalik RSV ning F oqsiliga yo'naltirilgan, uzoq yarim chiqarilish davriga ega monoklonal antitana Nirsevumab ishlab chiqilgan. Dastlabki klinik tadqiqotlar uning xavfsizligi, farmakokinetik xususiyatlari va uzoq muddatli himoya imkoniyatlarini baholashga qaratilgan [2, 7]. Muddatidan oldin tug'ilgan chaqaloqlarda o'tkazilgan

Date: 25th September-2026

tadqiqotda nirsevimabning yarim chiqarilish davri 62,5–72,9 kunni tashkil qilgan va 50 mg guruhidagi chaqaloqlarning 87 foizida 151-kuni preparat konsentratsiyasi oldindan belgilangan samarali darajadan yuqori bo'lgan [2].

Nirsevimabning klinik samaradorligi keyingi tadqiqotlarda ham tasdiqlangan [2, 3]. 2020-yilda Griffin va hammualliflar tomonidan e'lon qilingan tadqiqotda 1453 nafar muddatidan oldin tug'ilgan chaqaloqlar ishtirok etgan [3]. Bir martalik nirsevimab profilaktikasi tibbiy yordam talab qiluvchi RSV bilan bog'liq pastki nafas yo'llari infeksiyasi holatlarini 70,1% ga, RSV sababli hospitalizatsiyani esa 78,4% ga kamaytirgan [3].

Matisse tadqiqoti: Bu tadqiqotda homiladorlikning 3-trimestridagi onalarda 3-faza, randomizatsiyalangan, ikki tomonlama ko'r, placebo-nazoratli tadqiqot o'tkazilgan [1, 4]. Tadqiqot 2023-yil 18 ta mamlakatda o'tkazilib, RSVpreF vaktsinasi berilgan onalardan tug'ilgan bolalarda RSV kasalligiga qarshi antitanalar aniqlangan [4].

Asosiy natijalar [1, 4]:

- 90 kun ichida og'ir, tibbiy yordam talab qiluvchi RSV pastki nafas yo'llari kasalligiga qarshi samaradorlik 81,8% [4];
- 180 kun ichida 69,4% [4];
- Tadqiqotda onalar va bolalarda nojo'ya ta'sirlar kuzatilmagan [1, 4].

Xulosa

Bugungi kunda nafaqat tibbiyotning, balki ko'plab mamlakatlarning oldida turgan murakkab holatga aylangan bu kasallik zamonaviy, ilmiy tadqiqotlar sababli sekin-astalik bilan o'z yechimini topmoqda [5, 8]. Dunyo sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga qaraganda, bu kasallik profilaktikasi uchun ishlab chiqilgan dori vositalarini barcha davlatlarga yetkazib berish va sifatli tibbiy yordam ko'rsatish xizmatini oshirish borasidagi muammolar bugungi kunda Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti tomonidan yechim izlanayotganligini ham ko'rishimiz mumkin [5, 7, 8].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Dieussaert I., Karsten K., et al. RSV Prefusion F protein-Based Maternal Vaccine-Preterm Birth and Other Outcomes. *New England Journal of Medicine*. 2024;390:1009-1021.
2. Drysdale S.B., et al. Nirsevimab for Prevention of Hospitalizations Due to Respiratory Syncytial Virus in Infants. *New England Journal of Medicine*. 2023;389:2425-2435.
3. Griffin M.P., et al. Nirsevimab for Prevention of Respiratory Syncytial Virus in Healthy Late-Preterm and Term Infants. *New England Journal of Medicine*.
4. Kampmann B., Madhi S.A., Munjal I., et al. Bivalent Prefusion F Vaccine in Pregnancy to Prevent RSV Illness in Infants. *New England Journal of Medicine*. 2023;388:1451-1464.
5. World Health Organization (WHO). Paediatric drug optimization for respiratory Syncytial virus (RSV). 2025.

Date: 25th September-2026

6. World Health Organization (WHO). Respiratory Syncytial virus (RSV) Fact Sheet. 19 December 2025.

7. World Health Organization (WHO). Respiratory Syncytial virus (RSV) immunization products. 2025.

8. World Health Organization (WHO). WHO position paper on immunization to protect Infants against respiratory Syncytial virus disease. May 2025.

9. World Health Organization (WHO). RSV immunization resources and global disease burden in children.

